

ৱাৰী মচা

নুংশি চাংয়েং
(এ ব্ৰাইয়েল ওফ লব কৌবা ইংলিসকী ৱাৰী মচা অমদগী হন্দোকপা)

ৰাজকুমাৰ মধুৱীৰ

পূং ও ভাগদৰা মিনট তৰুক ৰাংলি – তাকলি নিয়ু য়োৰ্কী গ্ৰান্দ সেণ্ট্ৰেল টেননগী নোটিশ বোৰ্ড মথৰা লৈৱিৰা ঘৰীদুনা। ৰাং চাওৱৰা লেপটিনেট্দুনা মমায় হাইগংলগা য়েংই। মমীয় খুৰপ উশিগিলগা মতমদ মপুঞ্জিং খঙজিনবগম তৌই।

মামী থমযায় মিহল চোংঙপগুম ফাওই, মশাপুয়া তনিক তনিকপঙম তৌই। মিনট ও কী মনুংবা, হৌথুৱা থা ১৩ চুগ্ৰা মথমোয়দা যৌৱাংনা লৈৱৰুৱী মশক্তি অমুত্ৰা উখিচিৰী অদুবু অৰ্থ চেল্লা ৰাইহে কয়া কয়াগী চিঠি ইৱন্তু না মামী থমযোদা খোইদাহন্দুনা লৈৱৰুৱী নুপীদু উৱগনি খল্লি।

লেপটিনেট ব্ৰেন্ধফৰ্দনা হৌখুৱা নোংমী মীংকুপশিৎ নীশিংই। য়ান্না খুদো গীনিঙাই ওৱৰবা লাগ্ৰো অম্মা মথায়গী সেন্ৰব ব্ৰেন্ধকৰী সেন কয়না কোয়শিখিবদু। মানা চিঠি অম্মা মহাক য়ান্না তোনৱা অকীবা হেক হেক ফাওৱকই হায়না নুপীদুনা ইখি অমমুং শোক্তৱিৰা লাল অদুগী মুমিং খৰতৰী মমাঙনা নুপীদুনা অসুৱা হৈৱকৰি।

“চুন্দী অকীবা হায়বসি কৰি কৰিগুৱা ফাওদৰা নতে লানায়দা মখৌনা লেৱা বীওই খুৰিকম অকীবা তোনৱা ভাঙনি। তুংবা কৰিগুৱা নহাৱু অদুৱা কীবা ফাওৱকৰি ৰাইহিংশিঃ ঐমকী খোঙেলনি হায়না নিংউকো, চুন্দী ঐনা কেঙাৰা অশিৱৰী খয়াভা তাৰা তাৱৰদ কৰিগুৱা অমাঙ-অতা খিৰিকী কৰিমতা কীফম তৈতে ...।” খুদুজু মতা নীশিংলেকখি অমমুং মতাঙনা অসৌবা হৌখা অমা হাল্লকপঙম ফাওৰি।

তৌজিঙা তামনা নুপীদুগী অশেংবা খোঙেলদু তাৰা ফলগনি খনজখি। পূং ও ভাগদৰা মিনট বৰিখভা ভাইৱে।

লৈশাৰী অমা মামী মনাক য়ান্না নক্ৰা চংখি, লেপটিনেট ব্ৰেন্ধফৰ্দনা মূৱা য়ুৱা য়েই। লৈশাবীদু লৈ সে না চাৰি, অদুবু মানা নীলিৰা লৈদুদি মতম। নুপীদুনা মামী মশক খঙদৰা হায়বিসি গীজকপা অংগোঙা ওলাপনি। অদুগা, লৈশাবীদু শুপগী চহী ১৮ মতা শুৱমগদৰী মৱি, হৌলীজ মেন্যোলনা হায়বিসি মহাকী চহী ৩০ শুৱক্ৰে অসিনি, অদুবু কৰি কাৱংবৎ? ব্ৰেন্ধফৰ্দনা পাউখুম পীথি, “ঐগীসু চহী ৩২ নি।” হায়বিসি মামী বহী ২৯ দা ভাইৱিৰনি।

মানা অদুইঙ টে,নিং কেপ্পতা লৈৱিঙেদা পথিৰা লাইৱিৰু নীশিংলেকই – ২ শুবা লুইৰীনা লাগ্ৰোদা সিফাইশিংগীদমক লাইৱিক লিংশিঃ লিংশিঃ বীওই কয়না দান তৌৱকখি। লাইৱিক অদুগী মমিঃ “ওত হ্যামেন বোদেজ”, মনুংগী লমায় মতেক মতেক

ৰাখলোদা মামী মোং ফোঙেলদুনা ৰাইহে পৱেং মতেক মতেক ইৱহা থেংনি। নুপীনা নুপাগী ৰাখলোদু অসুৱী মতিক কুপা খঙলখিৎ খঙদৰা মহাক ওঙবা ওমদে।

লাইৱিক মধুমগী মনুংগী লমায়দা নুপীদুগী মিং ইৱশনী – হৌলীজ মেন্যোল। নিয়ু য়োৰ্কী টেলিফোন ডিৱেল্ডৰদী মামী লৈমপ খঙবা ওমখি। নোমা মানা চিঠি অমা ইখি অদুগা নুপীদুনা পাউখুম গীৱকখি। মথংগী নুমিত্ৰা ব্ৰেন্ধফ’ৰ্দ অমদি মামী চুপু সমুৱ ৰাংমা লামা চংগা তাৰিৱশী, অদুম ঐইমকম হৌলীজ মেন্যোলগা চিঠি ইনবদি লেঙনা চখৰি।

থা ১৩ চুপ্ৰা চাং নাইনা চিঠি ইনে। ব্ৰেন্ধফ’ৰ্দকী চিঠি খুংলবা নংৱিঙেদা মেন্যোলগী চিঠিগী লেঙনা ৰাৱকই। মথায় অনীমক অমনা অমব নুশিনৱে হায়না চংনা ৰাঙনৱে।

অদুবু হহা হহা হায়ৱৰুৱা ফাওবৰা মেন্যোলনা মশগী ফাটো ৰাৱকউ হায়বদুদি ৰাৱা লৈখিগে। মানা অসুৱা ইৱকখি, – “নহাৱু থমোয় শেংনা ঐবু নুশিৱীৱদি ঐগী শক্তি মৱমৰা খনফম খোকপ্ৰা? খল্লোনে .সে শক ফজৰে হায়না। ঐগী ৰাখলদা নহাকসে ফজৰী ময়গেঙদতা ওঙাওৱা নুপা ওৱমগনি নিংই মদুগী মনুশিদ্দি ঐদি তুঙত। কৰিগুৱা ঐনা শুক গীৱদৰা (ঐগী ৰাখলসে নহাক শোয়দনা ৰাগনি নিংই), ঐ ইখতা চিটেজ মদুদি নঙনা ঐঙেদা চিঠি ইৱকবিলসে নহাক নথুৱা লৈৱা হৈনদুনা মতম লেৱা ইৱকখিবা ওৱহাৱা য়াই। হায়ৱৰুৱা ঐগী ফাটো গীথু হায়ৱৰুৱা নহাৱু। হায়ং নিয়ু য়োৰ্কতা খুংলবা মতমৰা নঙনা ঐবু উগনি অদুগা নঙগী পুঞ্জিংগী অপাৰদু তৌবা ৰাগনি।”

ভৱক তাগদৰা সুপগী মিনট অমতা মঙাইৱে অতাংলা চুৰুপ অমমুক চন্দী। লেপটিনেট ব্ৰেন্ধফ’ৰ্দ মথমোয়দা তনিক তনিক মিহল চোংলেকই।

নহা ওৱিৰী নুপী অমা মানা লৈৱিৰা ময়কে অদোদা চঙলেকই। মশা পাতক তৌই অমমুং ৰাইহে, জাই জাই লাওৱৰা মামী শাৱনা নাৱমৰমী তুংগী লেংমুৱা ঐখক ঠেপামে হৌঙম চাইখি। মামী মীংকুপশিৎ শবাবদা লৈৱাংগী মতাঙন্দী। মামী চিনাবা অমদি মখদাংদু য়েববা ওহেফ্ৰা পকচে। ভৌৱনা শবাবদৰা মামী ফিজোলদু মতাঙনা ওহেফ্ৰা পকচে – বসন্ত খঙমবনি হেক হায়নিংই। নুপীদু তন্না মানা চঙশিৱি নুপীদুগী মশাদা অতৰঙলাপ অমতা ৰায়ৱক হায়বদমক মহাক্ৰা কাউথোকখি। মানা লেৱা চঙশিল্লকপদু উৱগা নুপীদুনা – “ঐগী লয়েলগা অখণবা পীৱীৱা কৰিগীনা লাদী?” অত্ৰা পোহেলগা হায়ৱকই।

সুপগী খোঙথাং অমত্তং মাঙদা

খাংজিল্লকই। থবাভা ওলাপ অমা থেংলিৰী নুপী অমা উৱকই।

মহাক ওসাইগী লৈশাবীদুগী মতুমোজনা লেপ্টি-চহী নিয়ু মুক শুৱগনি – পোক হৌৱৰা শম্ভা, উপলিৰা মামী চুপীদুগী লিংখৱল্লিবদু উবা ফংই। কা হোম মশাদু নোয়-চাওই, মথোঙশিদ্দি মমু লুম লাওনা উই, অমদি ইপাক পাৰুগা খোঙউপ তৌই। মোংতাই শুদাইনৱৰা মামী কোভা থেংলিৰা ওলাপকী লৈদুদি হায়নবিবদু শোয়ৱে।

শবাবদা ফিজোলনা লৈতেংবী

লৈশাবীদুদি য়ান্না থুনা মফমদুগী চংগ্ৰে। নুপী অনীদুগী মতাঙ উৱগা ব্ৰেন্ধফ’ৰ্দ মথমোয় লৈতাফক খঙদে। লৈশাবীদুগী মতাং ইন্দুনা চংনিংলেকই, অদুম ঐইমকম মপুঞ্জিং লৈতানা খঙে – কয়াদা থমোং শেংনা নুপীদুনা মৱাই কয়া কয়না মাৰু থোনা অমদি পাল্ল ৰাপখিবা! মৱক অদুম হৌজিক মামী মাঙদা লেপলি। হায়ফেং তাইৱপ তৌৱৰা, তনোয় তনোয়বা, অদুবু য়ান্নদি মবুক তপলমগদৰা মানবীদো মামী মাঙদা লেপলি, উংকী মচুঙম নুভে, তৌই ওমমুং নুংগী মমল যামম্ববা হৌৰীমল খঙবা অমা উংগতনি। নুপী নুভে উংখিৰা কথোকপা অমদি হৌৰীমল খঙদুৱগী অমমুং মৱক ওইনা নুশিৱৰুৱগী খুংফোঙদোক অমনি।

লেপটিনেট ব্ৰেন্ধফ’ৰ্দ পথবা অমুক তৌৱে। মামী খুংশাংগি পায়দুনা “ওত হ্যামেন বোদেজ” গী মৱৰা লাইৱিৰু নুপীদুনা উল্লদুনা মহাক কনোনা হায়ব নুশিনেবিলেঙম উহ্লি। মসি তশেংবমক নুশিনবগী ৰা ঙাকসু নভে, তৌই ওমমুং নুংগী মমল যামম্ববা হৌৰীমল খঙবা অমা উংগতনি। নুপী নুভে উংখিৰা কথোকপা অমদি হৌৰীমল খঙদুৱগী অমমুং মৱক ওইনা নুশিৱৰুৱগী খুংফোঙদোক অমনি।

মমাঙ মতুৱা মানা চপ লেৱী অদুগা মখুং থাঙতুৱা সলম তৌই অমমুং লাইৱিৰু নুপীদুনা য়েংৱি, অদুবু মানা নিংজৰুৱা মপুঞ্জিংগী বেন্ধমুংদীদি কয়াদা খেৱৰগী অমা ইৱহৰপ।

“ঐহাক লেপটিনেট জো ব্ৰেন্ধফ’ৰ্দনি – অদুগা নহাক বীস মেন্যোল ওৱাইৱেইলোং? নহাক্ৰা উনবা ফবসিগা ঐহাক কনোনা হায়ব ঐ খঙদে, নুপীদুনা পাউখুম গীৱকই। আদা চঙশিৰা শবাবদা ফিজোল শেংগী নুপী অসিনি ঐগী কোংতা লৈ অসি থেংলু হায়না গীৱদৰি। ঐঙেদা নঙনা মামী মৱা হেংলজ বদি লৰী ৰাংমা লৈৱিৰা হায়ৱকই মানা ওইদুনা লৈৱি হায়বীথু কৰিমতা।” মসি অঁত কৰিসু নতে, চুন্দী কৰিমতা চাংয়েং অমা য়েংনিংদুনা তৌৱনি হায়না মানা হায়ৱশী।

ভাৱগী তংবতা নুঙাইবা ফবগী অসেনবা অথোইবা অসৌবা পুথি পৰনি থৱাইগী মঙাল হায়নি।

পুথি মতেক অমগী ৱাৰী

– অৱকে বিমো

চিনেবনা থল্ল ৱাৱিনি অসুক শানো লোমনিৱকপা কাউথোকপা য়ান্না ৱাৱেৱি কয়া ওকনা নোং থেংগ্ৰবা।

উশা অমতদা তোমোৱন্থা ৱাৱেৱেৱা উপাল লালগী মপাউ পুৱক্ৰে পৌথী লমফা চংলেক্ৰে। ৰাখল কঙাওৱনক্ৰে লৈৱা শীততা কুচু ওলথি পাওগা থাংগি থাপত্ৰাকৰখি নোমা নোমগী।

অনীগী ৰাখল লৈতাৱে বিৱাৱে তৌঙৱে কনাত মথেং তানা কাৰখি অনী খঙদে কনাসু হৌখিবা।

ৰাক্ষম অদুৱতি হৌকোকউৱা হায় ৰাক্ষমদুৱা ৰা ঙাঙঙক্তু ত্ৰাশা শাৰী ৰাক্ষম চহী মমা চঙনা থিৱকইবা ঐবু। লৌশো লৈঙে ওঙাবা খুম ৱাৱম মতা কাচি কোইয়া থুনা ওঙনি ৱাৱৰা মতমো পোখোনি।

য়াৱেৱি থল্ল অমসু অমসু কানকৰা নোং ৰাংগেৱা শীদুনা লুপ খাউঙকী মঙলানঙম ওইহখি পুথি মতেক অমগী ৱাৰী।

ভাবুহুংদগী

(লময়ানবা হিজম ইৱাবত মীয়ামগী লুচিৰা ওইবত নঙনা কবি অমসুনি। কবি অসিনা ইবা শৈৱেংশিংগী খোমাজিনবা লাইৱিক “শৈদম শৈৱেং” ১৯২৯ দা অথুনবা ওইনা কোঙখি। ওসিগী ওইনা লাইৱিক অসিনা ৱাওবা “অয়ুক” কৌবা শৈৱেং অমা ভাবুহুংদগী লৌখংচৰি)

অয়ুক

নীথিজৱে অয়ুক সিন্দুৱ ৰাংগেং তৌৱে। কনানা তৌৱিৰা নীথিৱা সিন্দুৱসে? কনা উদুনা অসুক নীথিনা নোক্তিবসে? কনানা তৌৱিৰা অসিগুৱা নীথোকসে? নীথি নীথিৱা লৈৱাং মখল মমা অয়াৱা, কনাদো খুজোক থমা থমা কংলিবা? অতংগা লৈতনা মুকুম মুকুম শোজিৰা, কনাসু খুৱকদী ময়ুনা শোজিৰা?

নবাক চোংনা গী চুমু শীৱিৰা, কনাগীদাক্ৰো নঙনা অসুক কপ্লিবা? নঙনা উৰিবা মতিক চাউবদো কনোনা, অঙতা উমবিগুৱা মতিক চাউবদো। ভক্তগী লেৱাং খুজোক থমা থমা কংচংগে, মীত্তগী শিনা চৰণ অনীদু শেংজলে।

হিজম ইৱাবত

মণিপুৰী পাট্টে পাওৱা পাওতাক

- ১০. অঙম-অৱাৱ খঙদৰা**
– শোশনি পনগনি খঙদৰা, থকসি-খাসি নাইখবা চৌং।
- ১১. অঙম ভাবনা**
– ওম্বা হোংনবা, লিংজেন পানবা।
- ১২. অঙম অঙতা লাক্ৰা**
– ওম্বা-ওম্বা হোংনবা, মীগী য়েববা।
- ১৩. অঙাওৱা কৌভা চৰা নোংখি**
– শীথোবিদা মীনা নোং-ফাফোক তৌথোকৰা অফবা থবক।

পাট্টিৰিকা উনবা

লাইৱিকী মমিংঃ ৰাকমা মাইবী
অইবাঃ অৱাম মেমটৌবী
ফোঙেৰাঃ ৱাইট্ট ফোৱা
মমলঃ লুপা ৫০।

মেমটৌবী ইবা “ৰাকমা মাইবী” হায়বা নৈনবা ৰাৱেংগী লাইৱিক অসি লামায় ১১৭ পানবা লাইৱিক গিগী মঙলনা লুপা ৫০ গীৱনি। লাইৱিকসি অহনবা ওইনা খুটী কুম ১৯৯৯ দা আৱাম সমৱেজনা ৱাইট্ট ফোৱা, ইফ্ফালদা পদ্মা পিন্টৰ, পাউ না বাজাৱ ইফ্ফালদা নমুগা পুথোকপনি। লাইৱিকসিগী মখুৱা আৱ কে থাৱল্লদনা শেম-শাবনি। নৈনবা ৰাৱেংগী লাইৱিকসিগী নৈনবা ৰাৱেঃ তৱানিখোই ৰায়গী। মদুদি “ৰাকমা মাইবী” জননেতা ইৱাবত অমসুং নুপী, “খুংমাবী অইবী অহম”, “মণিপুৰী সাহিত্যাদা নুপী চৰিঞ”, “শৈৱেং নীংতৰা অমসুং নুপী”, “জি সি তেংৱাগী নুপী চৰিঞ”, জি সি তেংৱাগী লীলা মা”, “মীংয়েং মলা ইৱাবতকী ইমাগী পুজা”, মণিপুৰী শৈৱেংবা অসৌবা ৰায়ং, “মণিপুৰী সাহিত্য নুপী লাল”, “নুপী লাল”, “অদি “মঙমলাগী চীংদম পৱেং” অসিনি। মেমটৌবীনা খুটী কুম ১৯৩০ গী মতমসিগা মণিপুৰী শৈৱেংবা অসৌবা ৰায়ল অমা পুৱকখি। মহাকী নৈনবা ৰাৱেংগী লাইৱিকসিগা পুথংলক্ৰিবা মৱ ওইবা হীৱমসি অনীনি। অমনা মণিপুৰী ভাঙিচী আইডেন্টিট অমদি নুপীগী ৱাইট অসিনি। মেমটৌবীনা মণিপুৰী শৈৱেংগী অসৌবা ৰায়ল অমসু মহাকী নৈনবা ৰাৱেংগী লাইৱিকসিগা পীৱা হোংৱেৰি। “ৰাকমা মাইবী” ৰাৱেংবা অইবীনা য়ান্না ওল্লিঙতি মতমদী মণিপুৰী সাহিত্যাদা নুপী লাইৱিক ইংগী থবক অসিগা চঙশিল্লকদী হায়না হেঙদোকই। মণিপুৰী সাহিত্যাদা নুপীগী মৱদনা ইৱবা খোইদোক্ৰা মপুঞ্জিং চঙখিবা মণিপুৰী সাহিত্যাদা অইবা জিসি তেংৱা অমদি হিজম ইৱাবতকী লাইৱিকসিগী নৈনুনা মণিপুৰী সমাজিক হিলিৰা নুপীশিংগী মফম অমা গীৱবা হোংৱেৰি। অমুকসু “খুংমাবী অইবী অহম” হায়ৱবিদা মণিপুৰী সাহিত্যাদা অহনবা ওইনা চঙলকখিবা অইবী অহম হায়ৱবিদা মহাৱজকুমাৰী বিনোদিনি,

চল্লোপসিদ্দা সাহিত্যগী পাট্টে

মে ২২, ২০১৬, নোমোইজিঃ
নোতুং ৰাৱম খোৱজ লুপ অশৰীদা নোহাখোল, য়ুৱেনশা শীদুনা মণিৱ প্ৰেস ক্ৰুৱ, মেজোৱলু ইফ্ফালদা ডা. আই এস য়ুয়াননা ইবা “খোংজোমদুৰী শাৰীক্ৰোয় নুৱাবী” হায়বা মিখোনবা শৈৱেংগী লাইৱিক অমা হৌনবী মতুং ইমা ফোঙেৰে।

খৌৱম অসিগা কমল তৌজাৱা, তেলেম অৱিৰ নীশিং মনা ফংলক্ৰা অমদি শাৱকবম বীনেদিনি লেবী, ডা. যামিনি সাহিত্য মনা ফঙলৰী লুপ অসিগী য়েংৱ অনীথুৱা ইকায়থুৱবা উংঙনা তৱাৱা ওকখি।

ফোঙলবা শৈৱেং লাইৱিক অসিগী মৱমৰা ডা. শগোলশেম লনচেনবা মৌতেনা ৰা ঙাংখি। ইৱমদম মীয়ামগী অপুনা খোজি লুপ অশৰীদা ইমাখোল, অৱা পোংশেৱা শীদুনা লুপ অসিগী মিখা ফোঙবা ৫৯ শুবা লাইৱিক অমা নুমিং অসিগী নুথিল পুং ৪.৩০ তাৰা মতমলা টেট

- ১৪. অঙদৰা হিঙেইবা মঙবননা মাঙজখিবা মীওইবগী হৌনশাবী**
– অকনবা অশিৱনা হিঙেইবা অশোনবা অপঙনবা মাজৰা হায়ৱসি মীওইপোতী হৌনবনি।
- ১৫. অঙাও ঢাকচা**
– ময়াদো মাদোৰা মওগী খুচা-লাকাৰ।
- ১৬. অঙাওৰা তাৱাৰা কৌতপ**
– মৌহে চানবা, মীনা নোক্তৱা থবক।

মোমজিনবা ডা. লৈনাথেম তোদোন

তখেল্লম থোইবী অমদি খাইদেম প্ৰমোদিনি অহমগী মৱমৰা নৈনুদা মণিপুৰী সাহিত্যাদা নুপী অইবীশিংগী ডিওজানম মশক তাক্ৰবা হোংৱনি। লাইৱিকসিগা ৰায়গিৰা খোইদোক্ৰা শীথোংখোই ওইবৰা ৰাৱেঃ অমদি খুটী কুম ১৯৯৩ দা “অশৈল্পনা ফোঙবা ‘শৈৱেং’ চেফোঙদা ফোঙখিবা ‘মণিপুৰী শৈৱেংগী অসৌবা ৰায়ল’ হায়বসিনি। ৰাৱেং অসিগা মণিপুৰী সাহিত্যাদা মোদনিজম হায়বসি লোইশিন্দুনা পোষ্টমোদনিজম হায়বসি শাগংলকখি। তাইবীসিগা মতম শানো চংনুদনা লাক্ৰবা ইংলিস অমদি সংক্ৰে পোইজি অশোৱবিশি মহাকী নৈনবা ৰাৱেংসিগা পুথোকৰি। মোদনিজম মণিপুৰী সাহিত্যাদা মপুং ওইনা প্ৰোৱেমসি ইন্টেলেকচুৱল প্ৰোৱেমসি অসি নেত্ৰেং প্ৰোৱেমসি ফোঙলেকখি। য়ুৱোগিয়ান পোইটিজনা য়ুৱোৱা অথোইবা ওইহক্ৰগা মতায় লমমৰা লৈৱিৰা জাতি পুথু ময়োগী মখা ওইনা থল্লনা নাং, লোনা, সাহিত্য, ৰাজনীতি, মোদনিজম অমদি হায়বসিগা ওইনা নমথনুনা থল্লনা হোতেন হায়না লৌখি। মদুদী মকি ফবনেবা ঈহৌ অমা শাগংলখি। মেমটৌবী ইং – “১৯৩১ দা মণিপুৰনা বৃটিশকী মখা পোন্দুনা মীনাই ওইখুৱা তুং অমসুং বৈশ্ব প্ৰভাৱতী অকনবা শাফুনা মণিপুৰী ৰূপগী পুথিগা অকনবা শাওন বৈশ্বদুনা ৰূপ অদুগা লোয়নৰুপা ৰাঙা লোয়ননা মণিপুৰী লোনবুস লৌখি চমনিথিদুনা শিৱক্ৰা নাৱক্ৰবা তুংবা বৃটিশনা পুথিল্লকপা ইংগ্ৰেজি সাহিত্য অমদি ৰাঙা সংহিতাগী ঈশিঃ চাইদুনা অসৌবা মণিপুৰী সাহিত্য নিঃ নিঃ হৌগেচৰকখি। ৰাঙা ময়েক অমদি ৰাঙা ৰাবানানগী শাদোংবা তেংদুনা।” অইবীনা হায়নীলিৰাং অসৌবা হৌৱেং মণিপুৰী সাহিত্য শাগংলক অমা বৃটিশকী পোইটিটেকল ইমপ্ৰিন্টিজম পদদী হোতেনা ওইনা ১৭ শুবা চহী চালা চঙলকখিবা ইন্দিয়ান ইমপ্ৰিন্টিজম অনীদী চেংখে ফখিৰবা মণিপুৰী সাহিত্য হায়বসি মথোঙ লৈৱাক তাদাম মগিগা হোতেন হায়বসিনি। মহাকী ৰাৱেংসিগা মণিপুৰী সাহিত্য হায়বসি অঙদৰা মণিপুৰী সাহিত্যগা শমজিৱদুনা অসৌবা মশক অমা শাগংনবা হোংৱনি।

আৱ জে মীতে

সেণ্ট্ৰেল লাইৱেৰীগী হোলবা ফোঙদু।
খৌৱম অসিগা এলাংবম লজিকিৱ, চাফ লাইৱেৰীদানা অথোইবা লেঙবিৱকপা, ইমাতোলগী প্ৰসিডেট, কেশে সিং ইৱেবনা ইয়াঁম মপু, সাপম তেংগা হায়গী জৌইট ডিৱেণ্টৰ অথিৱনা শৈৱেংগী লাইৱিক অমা হৌনবী মতুং ইমা ফোঙেৰে।

খৌৱম অসিগা কমল তৌজাৱা, তেলেম অৱিৰ নীশিং মনা ফংলক্ৰা অমদি শাৱকবম বীনেদিনি লেবী, ডা. যামিনি সাহিত্য মনা ফঙলৰী লুপ অসিগী য়েংৱ অনীথুৱা ইকায়থুৱবা উংঙনা তৱাৱা ওকখি।

ফোঙলবা শৈৱেং লাইৱিক অসিগী মৱমৰা ডা. শগোলশেম লনচেনবা মৌতেনা ৰা ঙাংখি। ইৱমদম মীয়ামগী অপুনা খোজি লুপ অশৰীদা ইমাখোল, অৱা পোংশেৱা শীদুনা লুপ অসিগী মিখা ফোঙবা ৫৯ শুবা লাইৱিক অমা নুমিং অসিগী নুথিল পুং ৪.৩০ তাৰা মতমলা টেট

ৰাজেন খুমুকচম

শোৱা

ফোডচং

নিবোধজ ইবোপিশক

তাম তাম থোলি তান্না চিংবু মানু লোভা অৱল্লগা য়েৱি খোখোনা কুহ কুহ কৌকিলগী খোলেলানা ব্ৰজ বৃশাবৰা পুঞ্জিঃ চঙনি বিনিং থম্যায়গুৱা চংনা থাঙনা ঈশ্বৰ মাতৃ কাওন্দোনা মিকুং পুজা গীৱৰি ভক্তিগী প্ৰাথনা।

তাৱি গিৰ্জগী কাঙশিগী মখোল তথকহৰি থম্যায়বু খোঙেদুনা প্ৰাথনা তৌজিৰ ভক্তা খুণিগা নিজৰি যুথায়না চংনা থাঙবা।

ছেৱৰি গঙ্গানা ঈলেত তপ্ৰা ঈতিন ফমদা জিনেবা মোংহোনা ওইবিসে মতা কৌবা মানা যৌথিনি মিকুং ঈপাঙুনা।

প্ৰাইজ

মৌখোন মগিৱা সিং

ঐনা ফঙজগদৰা প্ৰাইজ মীগী ওইখুৱা কৱিদি উপাই লৌখোকগে, চাখোকগে খল্লবা মী ভাঙ ওইবিনেতা প্ৰাইজ ঐগী পীৱীদে মবুক ফজৰা ৱাৱমসু ফলমদে।

নিংজবা আসা প্ৰাইজ গীৱিৱমদে। পুৰকলে ফজৰা নাথোনা ঐগী ৰাখল খনবীদে। লাতোকমতা ফজৰকপা মীবু নৈহেংগীবা। ৰাখল খনুদে অগে খল্লবা নাথোনা ঐবু। চাওনবা ফগদৰা প্ৰাইজ তেজা ফখি। মসি হেক হেক খোইখি। নাথায় অসি পুৰকলে কয়া গীজবা। অতৰী অলক খাইনুদনা পীৱীদে প্ৰাইজ।

মীনাৱা অৱানবা নমথাঙী প্ৰাইজ।
টেট কয়ানা নৈহেংগীৱা ঐগী প্ৰাইজ লৌম খুমু চন্দুনা।
মীওই চাংনা চাংনা।

হে-শিপাবা ৰাৱা ওটপুট টৌন্দুনা লৌখোকগ্ৰবা প্ৰাইজ।
ওসি নাথো হায়না কনাগী প্ৰাইজ। মীৱা শোৱিৰা কয়ানা গীকথৰা লমম অসিগা পেশাগী প্ৰাইজ।
অচো লানকৰণগী প্ৰাইজ লৌগে।

হৌজিককী মতম। কতাগী মতুংই পেশা শৰুতি লাইবক শক্তি ভাঙনি ওসি প্ৰাইজ অসে।

চঙশিল্ল মাংলোমনা

লমফকৰ

থম্যায়গী ঈলে লেণ্ডৱি ৰাখলগী পিৱং তংৱৰি পুথিগী আশা কায়ৱিৰি পুথিগী বৈৱা মুংতৰি।

অম্মা অহিঃ হৌখৱে অঙনবা অয়ুক ওইৱক্ৰে অৱাৰা মতম লৌখিৱে নুংঙাইবা তাক্ক যৌৱক্ৰে।

নিৰবা কায়ৱনু কৌগৌঙে ওইৱে অফবা ক্ৰেনকম নোক্তো হৱাংনা মকাফৱা পোখাৱো ৰাননা নিংঙাইদা।

লমজিঃ মৌৱনা মাংখৱে, যৌনা লিজেলেনা তুংবা ইয়ে লৌশিঃ লাইজনা থক্তা চেয়ে য়েংথাঙ ওইখাঙা তুংগোই ওইয়ে।

চঙশিল্লো অখৌবা মাংলোমনা পঙ্কু যৌৱবা লেণ্ডনা লাতোকমতা অটোবা ঈপাক কাখঙো অখৌবা চাংলো।

মিহেনে নঙবু ওইবিনেৰি লৌগেনে নঙবু য়েংলিৰনি লেঙবা, নুঙাইবা অশেনবা নঙবু ওঙনি লৈৱিৰনি।